РЕШЕНИЯ

РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2022/216 НА КОМИСИЯТА

от 15 февруари 2022 година

относно продължаването на засиленото наблюдение на Гърция

(нотифицирано под номер C(2022) 865)

(само текстът на гръцки език е автентичен)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 472/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. за засилване на икономическото и бюджетно наблюдение над държавите членки в еврозоната, изпитващи или застрашени от сериозни затруднения по отношение на финансовата си стабилност ([1]), и по-специално член 2, параграф 1 от него,

като има предвид, че:

(1) След като финансовата помощ по линия на Европейския механизъм за стабилност изтече на 20 август 2018 г., с Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1192 на Комисията ([2]) по отношение на Гърция беше задействано засилено наблюдение за период от шест месеца, считано от 21 август 2018 г. Впоследствие засиленото наблюдение беше удължавано шест пъти ([3]), всеки път за допълнителен период от шест месеца, като за последен път то беше продължено, считано от 21 август 2021 г.

(2) От 2010 г. насам Гърция получи значителна по размер финансова помощ, вследствие на което нейните непогасени задължения към държавите членки от еврозоната, Европейския инструмент за финансова стабилност и Европейския механизъм за стабилност възлизат на общо 240 875 милиона евро. Гърция получи финансова подкрепа от европейските си партньори при изгодни условия, а през 2012 г. и отново през 2017 г. — по линия на Европейския механизъм за стабилност — бяха приети специални мерки за осигуряване на по-голяма устойчивост на обслужването на дълга. На 22 юни 2018 г. в рамките на Еврогрупата бе постигната договореност на политическо равнище да бъдат въведени допълнителни мерки за гарантиране на устойчивостта на обслужването на дълга. Някои от тези мерки, включително прехвърлянето на суми, равностойни на дохода, получен от националните централни банки от еврозоната по гръцките държавни облигации, държани по споразумението относно нетните финансови активи и програмата за пазарите на ценни книжа, могат да бъдат договорени два пъти годишно в Еврогрупата въз основа на докладване на положителни резултати по линия на засиленото наблюдение на изпълнението от страна на Гърция на нейните ангажименти в областта на политиката след приключването на програмата. Отпускането на първите шест транша от мерки за дълга, обвързани с провеждането на определени политики, бе осъществено след съгласие на Еврогрупата съответно през април 2019 г., декември 2019 г., юни 2020 г., ноември 2020 г., юни 2021 г. и декември 2021 г.

(3) Гърция пое ангажимент в рамките на Еврогрупата да продължи и да завърши всички съществени реформи, приети в рамките на програмата за подкрепа на стабилността по Европейския механизъм за стабилност (по-нататък „програмата“), и да запази целите на важните реформи, приети в рамките на тази програма и на предшестващите я програми. Гърция пое ангажимент също така да осъществи конкретни действия в областта на фискалните и фискално-структурните политики, социалното подпомагане, финансовата стабилност, пазара на труда и продуктовите пазари, приватизацията и публичната администрация. Тези конкретни действия, които са посочени в приложение към изявлението на Еврогрупата от 22 юни 2018 г., ще допринесат за премахването на прекомерните макроикономически дисбаланси в Гърция и на източниците или потенциалните източници на икономически трудности. Тези ангажименти, които са основата за отпускането на допълнителни мерки за облекчаване на дълга, бяха установени до средата на 2022 г. и по този начин Гърция навлезе в последната година от прилагането на това споразумение. Органите изразиха намерение да съсредоточат усилията си върху реализирането на неизпълнените поети ангажименти до средата на 2022 г. В решенията за задействане на оставащите мерки за облекчаване на дълга, както и за прекратяване на засиленото наблюдение, ще трябва да бъде отчетен напредъкът по изпълнението на ангажиментите, както и по-широкият контекст на икономическата политика.

([1]) ОВ L 140, 27.5.2013 г., стр. 1.

([2]) Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1192 на Комисията от 11 юли 2018 г. относно задействането на засилено наблюдение за Гърция (ОВ L 211, 22.8.2018 г., стр. 1).

([3]) Решение за изпълнение (ЕС) 2019/338 на Комисията (ОВ L 60, 28.2.2019 г., стр. 17) Решение за изпълнение (ЕС) 2019/1287 на Комисията (ОВ L 202, 31.7.2019 г., стр. 110) Решение за изпълнение (ЕС) 2020/280 на Комисията (ОВ L 59, 28.2.2020 г., стр. 9) Решение за изпълнение (ЕС) 2020/5086 на Комисията (ОВ L 248, 31.7.2020 г., стр. 20) Решение за изпълнение (ЕС) 2021/271 на Комисията (ОВ L 61, 22.2.2021 г., стр. 3) и Решение за изпълнение (ЕС) 2021/1279 на Комисията (ОВ L 280, 3.8.2021 г., стр. 2).

(4) На 2 юни 2021 г. Комисията публикува задълбочен преглед за 2021 г. за Гърция ([4]). Комисията заключи, че в Гърция продължават да са налице прекомерни макроикономически дисбаланси. Тези дисбаланси бяха свързани с голямата задлъжнялост на правителството, големия дял на необслужваните кредити и непълното външно балансиране в контекста на все още висока — макар и намаляваща — безработица и слаб потенциален растеж. Анализът, извършен в доклада за механизма за предупреждение от 2022 г. ([5]), определи Гърция като една от държавите членки, в които устойчивостта на макроикономическите рискове и напредъкът в коригирането на прекомерните дисбаланси ще бъдат разгледани допълнително в задълбочения преглед от пролетта на 2022 г. Тази оценка беше подкрепена от редица съображения, включително: Първо, съотношението на държавния дълг към БВП нарасна с 26 процентни пункта през 2020 г. до 206,3 % от БВП, което отразява мащаба на рецесията и въздействието на мерките за ограничаване на икономическата и социалната цена на кризата с COVID-19. Въпреки че публичният дълг е висок, голяма част от него е предоставена от официални кредитори на преференциални лихвени проценти, което заедно с големия паричен буфер предпазва Гърция от краткосрочни колебания. Предвижда се съотношението на държавния дълг към БВП да започне да намалява през 2021 г. Второ, през 2020 г. рентабилността на банковия сектор стана отрицателна, а съотношението на базовия собствен капитал от първи ред е едно от най-ниските в ЕС, отчасти поради продължаващото изчистване на счетоводните баланси на банките. Въпреки че все още е високо — 15 % през септември 2021 г. ([6]), съотношението на необслужваните кредити намаля значително през 2020 г. и продължи да намалява през 2021 г. Трето, външната устойчивост се влоши през 2020 г., тъй като отрицателната нетна международна инвестиционна позиция (като съотношение спрямо БВП) намаля допълнително поради свиването на БВП и значителното влошаване на дефицита по текущата сметка до -6,6 % от БВП. С възобновяването на туризма обаче се очаква дефицитът по текущата сметка да намалее през 2021 г. и 2022 г. И накрая, равнището на безработицата продължи да намалява дори по време на пандемията, главно поради правителствените мерки за подкрепа. Според последните данни за третото тримесечие на 2021 г. равнището на безработица в Гърция е 13,0 %, което е с три процентни пункта под същото тримесечие на 2020 г. Правителството продължи да предприема мерки, свързани с преодоляването на прекомерния дисбаланс, въпреки продължаващата пандемия. В бъдеще планът за възстановяване и устойчивост на Гърция предоставя възможност за справяне с нуждите от инвестиции и реформи.

(5) Комисията публикува дванадесетата си оценка по линия на засиленото наблюдение на Гърция ([7]) на 24 ноември 2021 г. Тя стигна до заключението, че Гърция е постигнала допълнителен напредък към изпълнението на специфичните си ангажименти въпреки забавянията в някои области, отчасти свързани с трудните обстоятелства, причинени от пандемията или катастрофалните пожари през август 2021 г. Органите изпълниха конкретни ангажименти в енергийния сектор и управлението на публичните финанси, като същевременно предприеха важни и положителни стъпки за изпълнение на повечето от своите конкретни ангажименти до април 2022 г.

(6) На 23 декември 2021 г. ЕС създаде Инструмент за възстановяване, от който се предоставят 750 милиарда евро за справяне с неблагоприятните икономически последици от кризата, предизвикана от COVID-19, и за стимулиране на възстановяването. Инструментът ще се изпълнява по-специално чрез Механизма за възстановяване и устойчивост в размер на 672,5 милиарда евро („Механизма“). Европейският семестър за координация на политиките за 2020 —2021 г. беше временно адаптиран, за да се даде възможност на Механизма да започне да функционира. Гърция има право да получи до 17,8 милиарда евро чрез Механизма под формата на безвъзмездна подкрепа и до 12,7 милиарда евро под формата на заеми за периода 2021—2026 г.

(7) Планът за възстановяване и устойчивост на Гърция („планът“) беше одобрен от Съвета на 13 юли 2021 г. ([8]) Съветът по-специално счете, че планът допринася за ефективното справяне със значителна част от икономическите и социалните предизвикателства, установени в специфичните за държавата препоръки, включително фискалните им аспекти, и в препоръките, направени в рамките на процедурата при макроикономически дисбаланси. Реформите, включени в гръцкия план за възстановяване и устойчивост, се основават на много големите усилия за реформи, предприети в рамките на програмите за икономически корекции, и допълват реформите, които са под наблюдение в рамките на засилен надзор. На 29 декември 2021 г. Гърция представи първото си искане за плащане по Механизма за възстановяване и устойчивост.

(8) На 24 ноември 2021 г. Комисията разгледа проекта на бюджетен план на Гърция за 2022 г., като взе предвид продължаващото прилагане на общата клауза за дерогация и се съсредоточи върху съгласуваността с препоръките на Съвета от 18 юни 2021 г. Според оценката на Комисията ([9]) фискалната позиция на Гърция през 2022 г. се очаква да бъде благоприятна. Както беше препоръчано от Съвета, Гърция планира да продължи да оказва подкрепа за

([4]) Съобщение на Комисията „Координация на икономическите политики през 2021 г.: преодоляване на COVID-19, подкрепа на възстановяването и модернизиране на нашата икономика“ (COM(2021)500). Задълбочен преглед за Гърция (SWD(2021)403).
([5]) „Доклад за механизма за предупреждение за 2022 г.“ (COM(2021) 741 final).
([6]) Източник: Централна банка на Гърция, измерено на индивидуално равнище.
([7]) Европейска комисия: Доклад за засилено наблюдение — Гърция, ноември 2021 г. (COM (2021) 916).
([8]) Решение за изпълнение на Съвета от 13 юли 2021 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Гърция.
([9]) Становище на Комисията относно проекта на бюджетен план на Гърция (C(2021) 9503).

възстановяването, като използва Механизма за възстановяване и устойчивост, за да финансира допълнителни инвестиции. Както беше препоръчано от Съвета, Гърция планира също да запази финансираните на национално равнище инвестиции. Комисията отбеляза, че предвид равнището на държавния дълг на Гърция и големите предизвикателства пред устойчивостта в средносрочен план преди разпространението на пандемията от COVID-19, е важно страната да гарантира запазването на фискалната устойчивост в средносрочен план, когато предприема подкрепящи бюджетни мерки. Комисията припомни също така значението на състава на публичните финанси и качеството на бюджетните мерки.

(9) От началото на пандемията Гърция запази присъствието си на пазарите на облигации и през 2021 г. преизпълни своя план за финансиране, като набра 14 милиарда евро на свободния пазар. През 2021 г. държавният кредитен рейтинг на Гърция продължи да се подобрява въпреки пандемията, което допълнително намали разликата с инвестиционния рейтинг. Настоящите благоприятни условия за финансиране са стимулирани от мерки за ликвидност, договорени на европейско равнище, включително Програмата за закупуване на активи в условията на извънредна ситуация, причинена от пандемия, на Европейската централна банка. Въз основа на анализа на устойчивостта на дълга, представен в 12-ия доклад за засилено наблюдение, брутните нужди на правителството от финансиране се очаква да останат големи в краткосрочен план главно поради големия първичен дефицит, прогнозиран за 2021 и 2022 г., и вписването на финансовите потоци по механизма за отпускане на заеми, представен в плана за възстановяване и устойчивост, въпреки че втората нужда от допълнително финансиране се очаква да бъде покрита от получаването на заема по Механизма за възстановяване и устойчивост. През следващите години се очаква нуждите от финансиране да бъдат умерени и да останат под 15 % от БВП до 2030 г. Гърция продължава да поддържа висок паричен буфер, който я защитава от краткосрочни колебания.

(10) От края на програмата по Европейския механизъм за стабилност насам гръцкият банков сектор стана по-стабилен и устойчив на сътресения, но продължават да съществуват наследени от миналото рискове и съществени основни уязвимости, които се засилват от отрицателното въздействие на разпространението на коронавируса. Депозитите продължиха да нарастват постоянно, а банките поддържат адекватна ликвидност, възползвайки се от гъвкавите условия на паричната политика. Съотношението на необслужваните кредити в банковия сектор значително намаля, достигайки 15 % през септември 2021 г., което представлява спад спрямо 40,6 % през декември 2019 г. ([10]), което се дължи най-вече на серия секюритизации, подкрепени от схемата за защита на активите „Херкулес“. Очаква се по-нататъшните планирани трансакции по схемата да продължат да подкрепят гръцките банки в усилията им да постигнат едноцифрени съотношения на необслужваните кредити през 2022 г., които обаче ще останат над средните за ЕС. Рискът от значително неблагоприятно въздействие върху качеството на активите след изтичането на срока на мерките за мораториум върху дълга до момента не се е реализирал. Въпреки това рисковете от влошаване продължават да съществуват и биха могли да се реализират през 2022 г. след отмяната на останалите програми за държавна подкрепа. Капацитетът за погасяване на дългове както на домакинствата, така и на нефинансовите предприятия остава слаб, докато недостатъчно развитият капиталов пазар ограничава достъпа на предприятията до недългово финансиране. Секюритизациите на необслужваните заеми водят до по-големи нужди от провизии, които в краткосрочен план оказват неблагоприятно въздействие върху рентабилността на банките и капиталовите им позиции, но по този начин банките ще могат да намалят рисковите си разходи в бъдеще и да освободят възможности за нови заеми в счетоводните си баланси. Връзката между държавата и банките беше засилена по време на пандемичната криза и качеството на капитала на банките като цяло остава ниско, но през 2021 г. бяха предприети успешни действия за увеличаване на капитала. Органите остават ангажирани със съответните реформи във финансовия сектор, като например ефективното функциониране на новата уредба на несъстоятелността, която влезе в сила през юни 2021 г. и понастоящем се подкрепя от съответната електронна инфраструктура. Скорошното приемане на широкообхватно преразглеждане на Гражданския процесуален кодекс също се очаква да повиши ефективността на изпълнителните производства, включително провеждането на електронни търгове, като същевременно продължава работата по подобряване на функционалността на платформата за електронни търгове и по приключване на изчистването на натрупаните висящи дела за несъстоятелност на домакинства и поисканите държавни гаранции. Въздействието на тези реформи ще зависи от навременността и ефективността на тяхното изпълнение, но е положително, че процесът на принудително изпълнение на дълга започна отново след свързаните с пандемията смущения в съдебните производства.

(11) Освен това органите приеха редица други ключови реформи в рамките на засиленото наблюдение, които са от значение за справяне с първопричините за икономическите затруднения на Гърция, независимо от забавянията в някои области, отчасти поради предизвикателствата, породени от продължаващата пандемия, а напоследък и горските пожари през лятото на 2021 г. По-специално те приеха реформа на заплатите за публичния орган за приходите, което му позволява да привлича и задържа квалифициран персонал, или реформи в управлението на публичните финанси, с които се подобряват счетоводните системи и системите за мониторинг на паричните средства. Органите допълнително много увеличиха дела на централизираните обществени поръчки за закупуване на здравни грижи и продължават да събират обратно от доставчиците на здравно обслужване всички прекомерни разходи над предвидените в законодателството лимити на разходите. Те също така приключиха въвеждането на схемата за социални солидарни доходи и предприеха преглед на системата за субсидии за местния обществен транспорт. Очаква се тези мерки да повишат ефективността на публичните разходи и събирането на приходите, като по този начин допринесат за намаляване на високото съотношение на дълга към БВП в бъдеще. Очаква се пазарът на труда да се

([10]) Източник: Централна банка на Гърция, измерено на индивидуално равнище.

възползва от действията, предприети за противодействие на недекларирания труд, и от правилното прилагане на актуализациите на минималната работна заплата. Освен това правителството завърши реформа на енергийния сектор и прие законодателство за лицензиране на инвестициите с цел опростяване на съответните процедури. Органите въведоха също така екологични критерии, хармонизирани със законодателството на ЕС, при оценката на икономическите дейности и по-голяма прозрачност на рамката за инспекции за надзор на икономическите дейности и продуктовите пазари. Очаква се всички тези мерки съществено да облекчат тежестта върху промишления сектор, да подкрепят частните инвестиции и износа, както и растежа на производителността в бъдеще. Органите също така успешно приключиха редица водещи приватизационни сделки и продължават непрекъснато да подобряват управлението на държавните предприятия. Очаква се ефективността на публичния сектор да бъде допълнително подкрепена от реформи за повишаване на независимостта и отчетността на висшето ръководство в публичната администрация и от непрекъснатото извършване на оценка на изпълнението на държавните служители. Редица конкретни поети задължения остават неизпълнени и органите продължават да отбелязват напредък в завършването на тяхното изпълнение ([11]). Реформите, предприети в рамките на засиленото наблюдение, бяха допълнени от по-широки структурни реформи, включително по отношение на рамката за обществените поръчки, достъпа до цифрови обществени услуги, образованието, управлението на публичните инвестиции или реформите за подобряване на координацията на равнището на централното управление.

(12) Като се има предвид посоченото по-горе, Комисията заключава, че условията, оправдаващи въвеждането на засилено наблюдение съгласно член 2 от Регламент (ЕС) № 472/2013, значително са се подобрили, но все още са налице. По-специално финансовата стабилност на Гърция бе засилена, като продължават да съществуват рискове от влошаване. В същото време рисковете от разпространение на ефектите върху други държави членки от еврозоната значително намаляха.

(13) Поради това Гърция трябва да завърши изпълнението на мерките, изложени в приложение към изявлението на Еврогрупата от 22 юни 2018 г., в което се разглеждат източниците или потенциалните източници на трудности и се подкрепя стабилното и устойчиво икономическо възстановяване.

(14) За да бъдат преодолени остатъчните рискове и с цел наблюдение на изпълнението на поетите за целта ангажименти, изглежда необходимо и целесъобразно да бъде продължено засиленото наблюдение на Гърция съгласно член 2, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 472/2013.

(15) На Гърция бе предоставена възможност да изрази становището си относно оценката на Комисията чрез писмо, изпратено на 21 декември 2021 г. В отговора си от 10 януари 2022 г. Гърция като цяло изрази съгласие с оценката на Комисията на икономическите предизвикателства, пред които е изправена, които представляват основание за продължаване на засиленото наблюдение.

(16) Гърция ще продължи да се ползва от техническа подкрепа, предоставяна по линия на Инструмента за техническа подкрепа, който по-специално ще подпомага държавите членки при подготовката и изпълнението на техните планове за възстановяване и устойчивост.

(17) При осъществяването на засиленото наблюдение Комисията възнамерява да работи в тясно сътрудничество с Европейския механизъм за стабилност, в контекста на системата си за ранно предупреждение,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Периодът на засилено наблюдение на Гърция съгласно член 2, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 472/2013, задействано с Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1192 на Комисията, се удължава с още шест месеца, считано от 21 февруари 2022 г.

Член 2

Адресат на настоящото решение е Република Гърция.

([11]) Вж. напр. Европейска комисия: Доклад за засилено наблюдение – Гърция, ноември 2021 г. (COM(2021) 916) и Решение за изпълнение на Съвета от 13 юли 2021 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Гърция и придружаващата го оценка на Комисията (SWD(2021)155).

Съставено в Брюксел на 15 февруари 2022 година.

За Комисията
Paolo GENTILONI
Член на Комисията